



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt I. Innocentius III. Mauriensi (a) Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

nām ut docuerunt Suarez ubi supra, numero 13. & Barbosa in presenti, in hac permutatione non agitur de commutandis titulis beneficiorum, quæ erant unita monasteriis, & non possidebantur in titulum, sed in proprietatem reddituum, & bonorum temporalium; underecè ait Summus Pontifex, permutationem Ecclesiarum fieri posse, ut etiam possessiones ipsarum invicem permutari valere, & propter inæqualitatem ipsarum pecuniam intercedere posse,

si contractus separentur, id est, si Ecclesiæ permittentur cum Ecclesiis, possessiones cum possessionibus; non verò si conjungantur: nam tunc, quia ex una parte Ecclesia dabitur, non poterat inæqualitas pecuniæ suppleri; sed quia possessiones Ecclesiæ annexæ omnino temporales erant, idèd pecuniæ earum inæqualitas suppleri poterat: prosequuntur latius Gibalinus *dicta* 9. 14. *consect.* 11. Robertus *lib. 1. rerum judic. cap. 7.*

TITVLVS XX.

De Feudis.

CAPVT I.

Innocentius III. *Mauriensis* (a) *Episcopo.*



NSINATIONE præsentium declaramus, quod (b) gageria, quam tu apud Argentinam à Nantelino dignosceris reperisse, Gaudefridi fratris ejus accedente consensu, à te potest liberè retineri, fructibus non computatis in sortem, ita videlicet, ut quādiu fructus illos perceperis, in sortem minimè computandos, idem Nantelinus à servitio, in quo tibi, & Ecclesiæ tuæ pro feudo ipso tenetur, interim sit immunis.

NOTÆ.

(a) *Mauriensis.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 1. De Ecclesia Mauriensis* nonnulla notavi in *cap. 1. de rebz Eccles.*

(b) *Gageria.*] Vox est barbata, propria Theutonicorum, & significat pignus, ut docent Hostiensis hic Cironius *ad tit. de pignor.*

COMMENTARIUM.

Um certum juris principium sit, creditorem teneri imputare in sortem principalem fructus rei pignoratæ, *cap. ad nostram*, ubi plura Balboa *de iurejurando, cap. cum contra*, ubi plura dabimus, *de pignor.* difficilis valde est præfens decisio, dum in ea docetur, dominum feudi, qui res feudales à vassallo pignori accipit, non teneri fructus ipsarum in sortem principalem imputare: quod etiam ab specie feudi decidit in *cap. conquestus, de usuris*; & in omni simili specie statuitur in *cap. 1. de usuris*. Quæ Pontificum responsa eandem continent difficultatem, quare varias adduxerunt interpretationes repetentes in præfenti, & Doctores infra laudandi. Aliqui asserunt, licitam esse hanc fructuum retentionem, quatenus æquipollet servitio, quod interim feudatario remittitur: ita docuerunt Innocentius in *præfenti*, Covar. *lib. 3. variar. cap. 1. num. 4.* Gaspar Rodriguez *de annuis reddit. q. 7. num. 50.* Salas *de usuris, dub. 31. num. 5.* Ugolinus *eodem tractatu, cap. 11. §. 1. num. 2.* probantque ex præfenti textu, ubi ait

Innocentius, fructus hos percipi posse si servitium debitum remittat vassallo dominus; sicutque Innocentius innuit, compensationem quandam tunc fieri fructuum, & servitorum; quam interpretationem alii impugnant. Primum quia ea servitorum æstimatio, & cum fructibus compensatio vix initi poterit, cum servitia plerumque incerta sint, & non solum in operis præstandis, verum & in quibusdam aliis, quæ vix æstimari solent, aut possunt, consistant, ut in benevolentia, gratitudine, & consilio. Secundò, quia Innocentius in præfenti, & Alexander in *dicto cap. conquestus*, indistinctè affirmant, fructus imputandos non esse in sortem, nullà factà mentione compensationis; immò liberè concedunt domino feudi omnes, & quoscunque fructus percipere absque onere imputandi eos in sortem. Glossa in *præfenti*, & in *dicto cap. 1. cap. conquestus*, docet hoc specialiter statutum esse favore Ecclesiæ, ita ut in aliis dominis feudum possidentibus non idem procedat; sed cum Pontifex in præfenti nullum jus novum condat, nec in hac parte ulla sit differentia feudi ecclesiastici, & laicalis, non apparet cur diversum jus in uno, ac in alio observari debeat. Immola in *præfenti*, & Mantica *de tacitis convent.* existimant, in præfenti nullam dari usuram, quia fructus isti retinentur virtute antidotalis obligationis; id tamen minimè placet, quia licet feudum beneficium sit, & vassallus videatur domino naturaliter obligatus ad antidota, id est, ad remunerationem, non tamen invitus cogitur ad remunerandum, quia quod naturaliter debetur, propriè non debetur,

Handwritten notes in the right margin, including the word 'VASSALLUS' and other illegible characters.

debetur, cum in effectu peti non possit, *l. fidejussor 16. §. naturales, l. heres 21. §. servo, ff. de fidejuss.* Petrus Gregorius *lib. 1. de usuris.* Et licet possit Dominus rei feudalis fructus iuste percipere, cum illi remunerandi gratia rei feudalis possessio à vassallo tradita est; hoc procedit cum liberè, & ex liberalitate redditur: at in presenti specie nullum liberalitatis, & voluntatis remunerandæ vestigium apparet; immò negotium à liberalitate longè differt, cum ponamus pro pecunia debita rem pignori dedisse, & nemo in necessitatibus liberalis existat, *l. rem 18. ff. de adimend. legat.* Tandem Panormitanus, Hostiensis, Joannes Andreas, & alij relati à Covarruvia & Salas ubi *suprà*, respondent, dominium utile vassalli in presenti casu consolidari cum dominio directo domini creditoris; unde ille iuste rei propriæ fructus percipit. Verùm hanc domini utriusque consolidationem doctè rejiciunt Covarruvias ubi *suprà*, Binsfeldius in *dicto cap. 1. de usuris, q. 1.* nam si hoc esset verum, feudum non posset esse pignoris loco, quia dominium pignoris remanet penes debitorem, licet possessio transeat in creditorem; *l. 1. C. de pignorat.* Deinde quia dominium hoc utile pretio æstimabile est, ideòque si pro mutua pecunia transferretur, usurarius contractus redderetur.

3.
Vera interpretatio huius sententia.

Quare his, & aliis interpretationibus omissis, placet communis sententia, quæ docet, ex natura feudi provenire, ut fructus ipsius interim dum debitor vassallus non solvit pecuniam mutuam, domino cedant; nam cum de natura feudi sit, ut vassallus domino suo obsequia præstet, consequens est, ut quamdiu sine illius culpa, & domino consentiente feudo caret, immunis sit ab obsequiis, & muneribus, quæ domino præstare tenebatur; & è contrario, cum re feudali penes dominum existente vassallus ab obsequiis præstandis liber sit, eadem ratio facit, ut interim fructus rei non percipiat, cum eo tempore cesset causa, ob quam illi res in feudum data est; & consequenter fructus domini sunt, qui ad nullum obsequium illum revocare valet: ita docuerunt Leothardus de *usuris q. 14. num. 5.* Canisius eodem tractatu, *cap. 6. num. 4.* Binsfeldius in *dicto cap. 1. quest. 1.* Mudeus de *pignor. ut. de pactis pignor. num. 54.* Cardinalis Lugo de *justitia disput. 25. num. 147.* Arias de *Meta lib. 3. variar. cap. 46. num. 32.* Balboa in *cap. cum Bertholdus, num. 50. de re iudic. & in cap. ad nostram, num. 31. de iurejur.* Avendanno de *consibus cap. 10. num. 16.* Sed hæc communis interpretatio adhuc difficilis redditur ex sequentibus. Primò, nam cum sæpissimè fructus superent valorem imunitatis ab obsequiis debitis, quibus interea vassallus eximitur, non apparet quomodo ille excessus fructuum retineri possit absque usura, cum tantum ob pecuniam mutuam acceptam retineatur, maximè quoties feudi onera, aut ferè nulla, aut exigua sunt, ut militaris opera in bello quod neque ingruit, nec verosimiliter suscipiendum est; tunc enim immunitas per aliquod tempus ab illa militari obligatione æstimabilis non est; & tamen fructus feudi pingues omnino sunt. Igitur absque iniustitia retineri nequeunt. Secundò, quia in feudis antiquis paternis, quæ industria, & labore, aut etiam sumptibus feudatiorum multò fertiliora reddita sunt, cum

obsequia feudalia illis fructibus minimè respondere deant, iniuste retinentur à domino absque diminutione sortis. Tertiò, si feudatarius feudum emerit ab ipso domino, aut ab alio vassallo, tunc non erit datum feudum ob servitia præstanda; quare fructus illi non percipiuntur in compensationem obligationis, quam feudatarius contrahit ad similia obsequia; sed quia sunt fructus rei, cujus dominium utile emptum est iusto pretio: quare etiam re illà domino pignori datà, cum vassallus dominium utile retineat, debet fructus eius percipere. Tandem aliquando accidit, vassallum præstare non solum obsequia, verùm & pensionem certam: quo casu si dominus ratione pignoris fructus lucretur, & simul pensionem exigat, aperta usura committitur. Igitur non rectè docemur, dominium rei feudalis non teneri imputare fructus ipsius in sortem principalem.

Adhuc tamen retinenda est communis interpretatio, & pro ejus expositione sequentes casus sunt distinguendi. Primus est, cum vassallus feudum regulare accepit, & domino pignori dedit; quo casu cogi non potest, quando dominus fructus feudi percipit, obsequia præstare, quia iniquum esset, ut vassallus onus subiret, nullum autem commodum perciperet: nec in ipsa feudi constitutione caveri poterat, ut quoties feudum ad dominum rediret, etiam per oppignorationem, toto illo tempore fructus perciperet, & simul debita servitia exigeret. Secundus casus evenit quando feudatarius feudum pretio sibi comparavit, & non gratis accepit; quo casu præsens decisio locum non habet, quia fructus illos emit feudatarius emendo feudum illis: ergo nequit privati absque iniustitia, ut post Lessium, & Covarr. defendit Gibalinus de *usuris lib. 4. cap. 3. artic. 10. q. 1. num. 1.* Idem dicendum est de melioramentis rei feudalis à vassallo factis, quæ absque diminutione sortis à domino retineri nequeant, quia fructus illi non sunt reverà rei feudalis, sed rei alicujus, quæ ipsi accessit, aut fructus industria, & sumptuum, quos impendit feudatarius, & in quos dominus nullum sibi vindicare valet, ut illos abiciat, vel retineat. Tertiùs casus, & proprius præsentis decisionis evenit, quoties feudum gratis omnino concessum fuit ob militaria obsequia, aliave similia, etiam adjuncta aliqua modicà pensione in pretium feudi, quod gratuitum est, & beneficium; quia pensio tantum solvitur in recognitionem domini, quo casu si feudum pignori domino detur, dominus percipit ejus fructus, nec in sortem tenetur imputare, donec obsequia, aut pensionem non exigat, ut in presenti cavetur; quia est natura, & conditio similis feudi, nec ullo damno inde afficitur vassallus, qui servitia, aut pensionem non præstat, si fructus non percipiat, ut late probat Gibalinus *d. q. 1. num. final.* juxta quam doctrinam exponendus est textus in *cap. unico, de pignor. in §. compil. ibi: Cum saepe contingat, Advocatos advocatias, quas in Ecclesia obtinent, aliis titulo pignoris obligare, in Ecclesiarum vestrarum non modicam lesionem: nos indemnitati Ecclesiarum vestrarum paterna volentes sollicitudine providere, vobis presentium auctoritate concedimus, ut si Advocati Ecclesiarum vestrarum advocatias suas vobis obligare voluerint pignori, vos eas recipere valeatis, nec fructus provenientes ex eis in sortem*

fortem teneantur computare. Hi autem, qui eas obligaverint, a servitio, in quo vobis pro Advocatis tenebantur, interim sint immunes. Ubi agitur de Advocatis Ecclesiarum, qui sunt quasi beneficiarii, & feudatarii ipsarum, ut dicemus in titulo de iure patron. Ex eadem ergo ratione, ex qua domini feudorum percipiunt fructus rerum feudalium, dum pignori subjectæ sunt, quia videlicet vassalli interim debita obsequia non præstant; ex eadem ratione Advocati Ecclesiarum, qui advocatias Ecclesiis ipsis pignori obligarunt, quia servitia ipsa non impendunt, fructus non percipiunt; immò Ecclesia eos lucratur, nec tenetur in fortem imputare, ex præfati textu. Hucusque tradita procedunt, nisi ex conjecturis appareat hoc genus contractus in fraudem usurarum initum fuisse, & ab inope vassallo extortum fœnerandi animo, quod ex modicitate pecuniæ, & lesione, & quantitate fructuum rei feudalis, ex egestate, & inopia debitoris, aliisque rerum, & per-

sonarum circumstantiis iudex arbitrabitur, argumento legis Nesevinius, ff. de negot. gestis, l. 3. §. ejusdem, ff. de testibus, docuit Leothardus de usuris, q. 14. num. 26.

Hæc tamen tradita sunt pro expositione præfati textus, & textus in d. cap. 8. de usuris: alia verò ratio est textus in cap. 1. de usuris; in eo enim agitur de beneficio, id est, de feudo injustè à laico vassallo detento: in qua specie cum Ecclesia illud recuperare non posset, idè si vassallus tale feudum pignori Ecclesiæ obligaverit, potest Ecclesia fructus percipere, nec tenetur in fortem imputare, quia Ecclesia tunc nihil alienum recipit, quod imputare, aut restituere teneatur; sed potius suum ab alio injustè detentum: docuit Arias de Mesa lib. 3. var. cap. 46. num. 34. ubi rectè observat, quod etiam in eo casu vassallus obsequia præstet, adhuc Ecclesia potest fructus retinere, nec tenetur eos in fortem imputare, quia eos ut proprios, non ut alienos recipit.

5.
Exponitur
cap. 1. de
usuris.

CAPUT II.

Idem Archiepiscopo (a) Mediolanensi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

EX parte tua nostro est Apostolatui reseratum, quod sæpius dubitasti, utrum cum contingit (b) vassallum tuum decedere, & ad te feudum ipsum redire, feudum ejus alii liceat tibi dare; quamvis (c) juramento tenearis adstrictus, non infeudare de novo, Romano Pontifice inconsulto. Ad hæc si vassallum tuum feudum (d) alienare contingat, an ipsius filium, vel consanguineum consortem ejusdem feudi de ipso valeas (e) investire. Alia quoque tua dubitatio continebat, ut cum feudum alienatum repereris, quod per te facile recuperare non potes, utrum possis alicui laico in feudum illud concedere, qui & illud recuperet, & in feudum per Ecclesiam recognoscat. Nos igitur super his de mente tua scrupulum volentes dubitationis auferre, præf. tibi in quart. si quando præfati casus emerferint, in primo feudum decedentis liberè, si videris expedire, concedas: ac in secundo filium, vel consanguineum alienantis investies: in tertio feudum alienatum ei poteris licenter concedere, per quem ipsum Ecclesia valeat rehabere.

NOTÆ.

- (a) Mediolanensi.] Ita etiam habetur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 1. De Mediolanensi Ecclesia nonnulla notavi in cap. cum adeo 17. de rescriptis.
- (b) Vassallum.] Circa voces senioris, vassi, & vassalli in jure feudorum passim occurrentes sciendum est, quod qui beneficii feudalis auctor est, cuique clientes subsunt, & dominium directum retinet, dominus dicitur, & senior, ut probat Hothomanus disput. de feud. cap. 3. Gibalinus dicto lib. 4. de usuris, cap. 3. art. 2. Vassus dicitur, qui beneficii feudali obstrictus est, lib. 4. legum Franc. cap. 68. ibi: Vassini nostri, vassi Episcoporum. Et lib. 4. capit. 75. ibi: De vassis dominicis, qui adhuc in rascasam serviunt, & tandem beneficium habere nascuntur, statutum est, ut cum quinque ex his cum Imperatore domi remanserint, vassallos suos celsatos secum non retineat, sed cum Comite, cuius pagenis est, ire permittat. Inter vassallos autem, & vassallos ea datur differentia, quod vassi dicuntur, qui feudum acceperunt ab Imperatore, vel Rege, ut Duces, & Comites; vassalli verò, qui ab ipsis feudum acceperunt, licet postea vassi pro vassal-

lis, & è contra accipi cœperint, ut probat Hothomanus de verb. feudal. verbo Vassallus, Joannes Voslius de virtut. serm. lib. 1. cap. 7. & lib. 3. cap. 54. & lib. 11. cap. 19. Lindembrogus in Glossario, verbo Vassallus, doctè & fuse Gibalinus dicto cap. 3. artic. 2. num. 7.

(c) Juramento.] De hoc iurejurando tempore consecrationis ab Episcopo præfatio nonnulla notavi in cap. 7. de rebus Eccles.

(d) Alienare.] Et per consequens illud amittat, ex constitutionibus enim Lotharii III. & Friderici I. feudum alienari non potest invito Domino, alioquin irrita est venditio, feudumque committitur. Guntherus lib. 8. Liguri.

Si quis habens feudum, pretio seu vendere totum,

Seu pro parte velit, Domini que licentia desit, seu dare, seu vadio supponere cogitur, illud

Qui dedit amittet, non qui suscipit habebit;

Et paulò post:

Hac magnus fieri vetuit Lotharius, at nos

Facta retrahari volumus, facienda caveri.

Nec etiam potest donari piæ causæ, nisi ex consensu Domini. Auctor Anonymus vitæ Burchardi Comitis, ibi: Deprecatus est itaque eum, quatenus

Gg
willam.